

Că lumea se schimbă de la o zi la alta, o vede oricine. Pentru unii, această neconținută schimbare este însuși *destinul*, adică sensul ascendent al mișcării istorice a umanității, în timp ce alții asimilează respectiva schimbare cu *progresul* omenirii, care este văzut de filosoful P.P.Negulescu “ca o îmbunătățire treptată a condițiilor de existență, prin mijloacele pe care i le pune la dispoziție înaintarea ei, mai mult sau mai puțin continuă, în cultură și civilizație”.

Nu voi intra în detalii, pentru că asta ar duce la o dezbatere amplă despre cultură și civilizație, ceea ce – desigur – ar depăși cu mult limitele rezonabile ale textului pe care mi l-am propus. Voi menționa, însă, un gen aparte de schimbare în mentalitatea omenirii, care se încadrează perfect în dinamica lumii contemporane.

Astfel, știm că după cel de-al doilea război mondial, de pe harta lumii au dispărut imperiile de tip clasic atât în tabăra învinșilor (imperiul nipon, de exemplu), cât și în tabăra învingătorilor (uriașul imperiu britanic).

Dar cu toate că, sfidând legitățile istorice postbelice, imperiul sovietic s-a tot extins până la definitiva sa prăbușire orchestrată de la Kremlin de către Mihail Gorbaciov, ultimul președinte al colosului cu picioare de lut, noile imperii apărute pe harta lumii, cum ar fi cel al Japoniei postbelice, s-au înfiripat și au tot sporit în influență și eficiență printr-un alt fel de expansiune – cea datorată victoriilor înregistrate pe toate fronturile de către legiunile economiilor productive, comandate de corpul de elită al finanțelor sănătoase.

Procesul de rulare înspre civilizația postindustrială de tip info-cultural putem spune că a început încă din timpul celui de-al doilea război mondial, când atât rușii cât și americanii se dădeau de ceasul morții ca să captureze cât mai mulți savanți germani ce lucrau pentru înzestrarea armatelor lui Hitler cu cele mai teribile arme de nimicire în masă, pe care apoi, în chiar cadrul familiar al propriilor laboratoare, îi puneau să lucreze în același ritm îndrăcit, însă de data asta împotriva armatelor hitleriste, căci în joc era pielea lor.

Iar cercetarea și înarmarea febrilă a avut loc nu doar spre finalul celei de-a doua conflagrații mondiale, când savanții germani ajunși pe pământ american au finalizat lucrările la cele două

bombe atomice azvârlite apoi asupra Japoniei, ci și în timpul lungului război rece, când cursa înarmărilor și-a continuat dansul macabru cu o tot mai mare înverșunare din partea celor două superputeri... În plus, americanii au avut enorm de câștigat de pe urma refugiaților, aceștia fiind nu numai evrei europeni de o înaltă ținută intelectuală și spirituală, dar și intelectuali de alte naționalități, situați pe poziții antagonice în raport cu ideologiile totalitare.

*

Se știe prea bine care a fost statutul savantului român pe toată perioada de tristă amintire a bolșevismului, anume aceea a întregului popor înfricoșat și strivit de nevoi. După decimarea vârfurilor intelectualității românești formată și afirmată în perioada interbelică (numai în temnița din Sighet au fost închiși 25 de academicieni!) de către brațul înarmat al dictaturii proletarietului, proces sinucigaș care amarnic ne-a costat și continuă să ne coste (nici în clipa de față nu avem o adevărată clasă de intelectuali și politicieni!), savanții scăpați ca prin urechile acului de vigilența torționarilor, au avut de ales între supraviețuirea fără compromisuri și afirmarea riscantă în noul mediu dirijat de cadriști și îmbibat cu delațiune. Și cei mai mulți dintre ei, fideli unor principii demne și oneste, au preferat să facă corp comun cu cenușiul și indistinctul, doar astfel câștigând un plus de siguranță pentru ei și familiile lor.

Iată-l, de pildă, pe Iustin Capră, savantul care în tinerețe și-a făcut ucenicia în laboratorul de faimă mondială al lui Henri Coandă. În paranteză fie spus, Henri Coandă n-a avut nici de câștigat, dar nici de pierdut de pe urma regimului comunist, căci acesta nu putea să-i știrbească cu nimic celebritatea adjudecată în străinătate în ceea ce privește contribuția sa decisivă la dezvoltarea aviației moderne. Poate că de aceea a și acceptat să se întoarcă în țară...

Nu-l cunosc personal pe distinsul Iustin Capră, însă l-am urmărit pas cu pas într-o emisiune dedicată vieții și activității lui de excepție (una din rarele emisiuni cu adevărat captivante pe nenumăratele și perfect inutilele canale de televiziune în limba română!), și am rămas surprins până în vecinătatea emoției de harul și noblețea sufletească a acestui om supraînzestrat: nu poartă ranchiună nimănui pentru suferințele de care a avut parte în celălalt regim, nu tânjește după glorie și bani, singura rugămintă pe care o îndreaptă spre Atotputernic este aceea ca în marea Lui milă să-l învrednicească cu sănătate și putere de muncă.

“Formidabil! mi-am zis eu. Și când te gândești că acest produs de vârf al României de ieri face parte din familia marilor visători înzestrați și dezinteresați, care prin mintea lor îndumnezeită pregătesc lumea pentru generațiile ce-o să vină, cu speranța în inimi că această

lume va fi mai bună și mai dreaptă, într-un cuvânt mai umană. Dar iată că autoritățile române de azi, la fel ca cele de altădată, își permit să risipească puținele bogății ce i-au mai rămas acestui neam urgisit – și care bogăție este mai valoroasă ca mintea aleșilor? -, căci după 20 de ani de la schimbarea macazului politic, Iustin Capră continuă să fie mult mai bine cunoscut și apreciat în străinătate decât la el în țară...”

După cum îi mărturisea reporterului, Iustin Capră s-a văzut nevoit să plece din București la Filipeștii de Pădure nu numai pentru a găsi liniștea atât de necesară unei minți în permanent neastâmpăr, ci și din cauza mâncărilor de semințe, a mojițiilor și a manelelor pe care acum le întâlnești în Capitală la tot pasul. “Nu mai e Bucureștiul de altădată, spunea savantul cu tristețe, când regele ieșea la plimbare pe Calea Victoriei și-și cerea scuze dacă din întâmplare te atinge cu cotul...”

Repet, nu-l cunosc pe distinsul Iustin Capră, și regret enorm că nu întrevăd nici în viitorul apropiat vreo posibilitate de-a sta de vorbă cu domnia-sa. Dar fratele meu care-i inginer la Combinatul de cauciuc sintetic din Floreștii județului Prahova, mi-a spus că a stat de vorbă cu eminentul om de știință în două rânduri, anume atunci când acesta a intrat în combinat pentru a se documenta temeinic în legătură cu compoziția chimică a unor garnituri, motiv pentru care îmi dă întru totul dreptate: Da, Iustin Capră este nu numai foarte înzestrat mental, ci și un om de-o rară modestie și noblețe sufletească!

AUTOR: GEORGE PETROVAI

www.sighet-online.ro